

СНН

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 16. фебруар 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 7

Фудбалери Српске гимназије
вицешампиони Будимпеште

Сребро златног сјаја

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Дешчани настављају обнову цркве

Хуманитарним балом до обнове торња

Дешчани су сложено кренули ка остваривању циља о којем се у последње време све више и више говори. Ради се о обнови торња месног српског православног храма о чијој се нужности говорило и на јануарском заседању црквено-општинског одбора, а већ 6. фебруара дошло је до конкретизовања у вези са набавком материјалних средстава по питању реконструкционог подухвата. Срби у Десци одлучили су да приреде хуманитарни бал чији приход ће у потпуности бити намењен већ поменутој обнови торња.

На договору у вези са приредбом учествовали су представници свих српских организација које функционишу у селу: заступљени су били месни црквено-општински одбор предвођен Јерејем Светомиром Миличићем, парохом деш-

чанским, Самоуправа Срба у Десци, Културно-уметничка друштва „Банат” и „Дукат”, а дошли су и они српски житељи који сматрају важним да се торањ дрвене светиње у догледно време обнови.

За судбину дешчанске српске православне цркве није равнодушан ни Јожеф Шимиц, начелник села, који се такође појавио на сасланку. Штавише, на форуму је постигнут договор да први човек сеоске самоуправе, који је иначе и представник једног међународног витешког реда, буде главни организатор хуманитарног бала који је заказан за 5. мај текуће године.

Наравно, дешчански Срби ће максимално подржати свог начелника и пружити му помоћ како у организационим припремама тако и у реализацији хуманитарне приредбе. У самом програму учествоваће чланови културно-уметничких друштава „Банат” и „Дукат”, а сви ће сложено радити на томе да у што већем броју привуку људе на бал, односно да се скупи што више добровољних прилога у корист обнове торња српске православне цркве.

На седници су подељени задаци и обавезе, а форум је послужио и у једну другу сврху: да се ускладе програми месног црквено-општинског одбора, српских културно-уметничких друштава која функционишу у селу и Самоуправе Срба у Десци. Поред тога, наглашена је важност и корист будућих заједничких састанака, разговора представника српских организација у Десци.

П. М.

Звоник дешчанске српске цркве

Одржано скупштинско заседање КУД-а „Банат”

Дешчани пред новим изазовима

Чланови дешчанског Културно-уметничког друштва „Банат” за собом су оставили веома успешну 2005. годину и надају се сличној 2006. Свакако, фолклораши нашег најтрофејнијег удружења имају зашто да буду задовољни, наиме, прошле године на Европској смотри српског фолклора у Немачкој поново су се окитили златом, имали су преко 40 наступа, гостовали су на Малти, унутар ансамбла тече веома озбиљан и успешан рад.

А правци ефикасног рада зацртани су и на скупштинском заседању друштва које је одржано 9. фебруара. Извештај о прошлогодњем раду ансамбла поднео је Кристифор Брцан, председник и уједно уметнички руководилац „Баната” који је изразио задовољство због постигнутих резултата а речи похвале имао је и за самостално вече, одржано 7. јануара, приликом којег је публика имала прилику да се увери у снагу, љубав и оданост играча према српском фолклору, међу којима се налазе и млади и стари.

Наравно, уз годишњи извештај рада поднет је и финансијски обрачун за прошлу годину. Наглашено је да је добар део материјалних средстава добијен путем конкурса па је прошлогодњи буџет друштва достигао 4,5 милиона форинти – ове године, планира се буџет од 6,5 милиона форинти, а потврда томе је да су већ адресиране пријаве на 10 конкурса.

Поред формулисања материјалних потражњи, чланови посебну

Чланови „Баната” на скупштинском заседању

пажњу посвећују и придобијању порезника, наиме, од уплаћених 1% пореза и прошле године регистровани су приход од 300.000 форинти, а сличном финансијском билансу надају се и сада, на старту 2006.

На скупштинској седници „Баната” зацртани су и овогодишњи циљеви: на првом месту, ту је постављање на бину нове кореографије. „Рогал” ће са хитроногим играчима увежбати Љубимир Вујчин, познати кореограф из Врбаса који је и до сада „злата” вредео, а „ново чедо” Дешчана биће представљено на Европској смотри српског фолклора која ће се ове године одржати у Бечу.

Ту су и одзиви бројним позивима, учешће на „Суседовању”, хуманитарном балу 5. маја, успостављање веза и размена искустава са фолклорним друштвом са Сицилије (Дешчани су се са њима упознали и дружили на Малти), неће изостати ни техничко оспособљавање клуба, скоро је сигурно да ће током године искрснути и други задаци.

Међу пријатне обавезе спада и пријем нових чланова: 9. фебруара примљено је девет нових чланова, а оно што такође радује јесте чињеница да је покренут рад са групом млађе генерације која броји 6-7 парова. Дакле, посебан нагласак се ставља на рад са подмлатком који је уочљив и код младих музичаната са којима ради Јосип Будимчевић.

Скупштинско заседање удружења протекло је у пријатном расположењу и знаку одлучности чланова ансамбла да се и ова 2006. година запамти по бројним наступима и упечатљивој презентацији српског фолклора у извођењу Културно-уметничког друштва „Банат” из Деске.

П. М.

Са заједничке седнице два српска форума у Сегедину

Прихваћен план рада за прво полугодиште

И Срби у Сегедину су дефинисали свој план рада за текућу годину и донели одлуку у вези са програмима и приредбама које желе да остваре у првом полугођу 2006.

На заједничкој седници Сегединске српске заједнице и Самоуправе Срба у Сегедину одржаној 8. фебруара, којом је председавао Томислав Роцков, председник бираног тела Срба у граду на Тиси, договорено је да се слично претходним годинама у првих шест месеци приоритет да већ традиционалним приредбама. Већ почетком марта одржаће се скупштинско заседање Сегединске српске заједнице а ни овом приликом неће изостати прослава Дана жена. У мају се предвиђа свечано празновање патрона сегединског српског православног храма, Летњег св. Николе, а планира се и реализација поклоничког путовања по фрушкогорским манастирима. У случа-

ју да се не подудара датум храмовних слава у Сегедину и Јегри, Сегединци су вољни да отпутују у историјски град како би присуствовали прослави Преноса моштију св. оца Николаја у Бари, а затим би им се пружила прилика да обиђу знаменитости овог насеља.

Наравно, Срби у Сегедину ће учествовати и у програмима који се тичу народности у граду на Тиси: ради се о прослави Дана града и Фестивалу народности.

Планова и иницијатива, дакле, има а обезбеђена су и финансијска средства за реализацију многобројних програма. Паралелно с тим, чланови два тела марљиво конкуришу пошто Сегединска српска заједница за употребу просторија у црквено-општинској згради у Шомађијевој улици плаћа месечних 40.000 форинти – ту суму цивилна организација предвођена председником Боривојем Русом покушава да надокнади путем конкурса, а ре-

жијске трошкове пак сноси месна Српска мањинска самоуправа.

Пошто је на заседању истакнут изузетан значај неговања културног и верског живота Срба у граду на Тиси, представници бираног тела Срба и Сегединске српске заједнице сложили су се да убудуће позив буде упућен и руководству месног црквено-општинског одбора како би и оно изнело своје планове и програме.

Тakoђе је наглашена важност међународне сарадње у којој ће месни Срби користити и побратимљене везе Сегедина и Суботице, а ту су и изграђени лични контакти са матичном земљом који могу добро доћи и веома много значити у очувању и неговању српске културе и светосавске српске православне вере.

Пажња је посвећена и овогодишњим изборима, а следећи скуп заказан је за почетак марта.

Предраг Мандић

Бојана Чобан-Симић

Тек што је у Помазу окончано свечано обележавање великих зимских празника, Божића и Дана св. Саве, црквена општина почела је да „припрема” терен за почетак радова на хидроизолацији зидова месног православног храма. Наиме, болест од које болује већина српских цркава у Мађарској, влага, већ дуже време нагриза темеље и потпорне зидове па су у протеклом периоду предузете све потребне мере да се за овај велики грађевински захват добију потребне дозволе Завода за заштиту споменика културе.

После комплетне замене кровне конструкције обављене пре пет година, помашка црквена општина на

Помазлије пред великим задатком

Спасити цркву од влаге

челу са Светозаром Чобаном, на пролеће ће највероватније започети подухват чијом ће реализацијом храм бити спасен од даљег пропадања. Што се тиче самог извођача радова, највероватније је да ће посао бити поверен предузећу које је исти посао успешно обавило и у ловранској српској цркви. До влажења зидова дошло је због немогућности нормалног отицања воде у кишним и зимским месецима, што ће, како се верује, у наредном периоду такође бити у потпуности санирано.

Вредност грађевинских радова процењује са на 4-5 милиона форинти, а средства ће се обезбедити уз помоћ месне општине, односно, путем конкурса током године и добровољним донацијама. Чланови црквене општине током 2006. трудиће се да још више унапреде црквено-народни живот у насељу, да савесно одржавају постојеће црквене објекте, српско гробље, а у ближој будућности обавиће се све неопходне припреме као би се достојно обележио Божић и храмовна слава, Ђурђевдан.

У Помазу се, такође, петком после подне у згради бивше вероисповедне школе држе часови српског језика и настава веронауке. У граду тренутно има 20 основношколаца, од којих више од половине похађа српску школу у Будимпешти, а са онима који иду у мађарску, или немачку народнос-

ну школу, ради професорка Бојана Чобан-Симић.

Она током једног школског часа, кроз разговор о породици, нашој мањини и српској историји уопште,

Отац Љубисав Милисавић

матерњем језику учи два заинтересована ученика. Наставу успешно похађа и једна студенткиња српског порекла. Раније, почетком осамдесетих, односно деведесетих година овде је било пуно више ђака, али су асимилација и опадање natalитета и у Помазу оставили неизбрисиве трагове. Близина Српске основне школе и гимназије у мађарској престоници, учинила је да се релативно велики број ученика одлучи за свакодневно путовање школским аутобусом, што се може сматрати великим успехом.

После часа српског језика, одржава се веронаука, коју похађа нешто више деце. Помашки парох, о. Љубисав Милисавић, већ шесту годину настоји да малишане на за њих прихватљив начин научи појању, понашању током богослужења, како би на крају, заједно са њим могли активно да учествују у светој литургији. Часове веронауке похађа нешто више деце и то највећим делом ученици будимпештанске школе, који налазе воље и снаге да последњег радног дана у недељу касно после подне посвете своје време изучавању основа православне вере.

С. М.

Седница Српске самоуправе у Будимпешти

Буџет на нивоу прошлогодишњег

Прва овогодишња седница Српске самоуправе у Будимпешти одржана је у среду, 8. фебруара. У првом делу састанка чланови самоуправе позабавили су се анализом активности обављених у протеклом периоду. Председник ССБ, Борислав Рус присутан је обавестио о успешној реализацији две вечери посвећене животу и књижевном раду Данила Киша, одржане у свечаној сали Централно-европског института у Будимпешти, односно промоцији календара за 2006. на тему 150. годишњице рођења Николе Тесле.

Календар је у Будимпешту донео Давид Орловић, председник Српског националног вијећа града Загреба, са којим Српска самоуправа у Будимпешти гаји све тешње односе. У том контексту наша делегација 13. и 14. јануара била је присутна на обележавању славе СНВ у Загребу, односно пружила је неопходну помоћ приликом разговора представника координационог тела вијећа националних мањина хрватске престонице током њиховог боравка у Будимпешти.

На седници су чланови ССБ информисани о резултатима конкурса за стипендије ученицима српске гимназије и сусретима председника са званичницима из друштвенополитичког живота Мађарске. Тако је нпр. на састанку у самоуправи Будимпеште, између осталог констатовано да је за време поступка измене закона о мањинама изостала одговарајућа координација, односно сарадња са кварталским и

главноградским мањинским самоуправама, због чега је изражено велико незадовољство.

Надаље, у разговору са председником Уреда за националне и етничке мањине, Анталом Хајзером, поред осталог било је речи о искуствима у раду у протеклом периоду и буџету за ову годину, који ће по свој прилици остати на нивоу прошлогодишњег. То конкретно значи да ће Српска самоуправа у Будимпешти заједно са средствима државне промоције календара за 2006. на тему 14 милиона форинти. Овом приликом чланови ССБ сагласили су се са садржином новог статута Српске основне школе и гимназије

Овом приликом такође је констатовано да је промоција „Воза савести”, новог романа Драгомира Дујмова, приређена у Сенти била веома успешна, а ССБ организовала је и прву овогодишњу „Шарену барку”, дејчу манифестацију на броду „Вог”. У наредном периоду, поред обележавања Дана државности Републике Србије, почетком марта поново се планира посета делегације Српског националног вијећа из Загреба.

Време је, такође, посвећено обрачуна конкурса поднетих у протеклој и предвиђених за ову годину. У светлу предстојећих мањинских избора чланови Српске самоуправе у Будимпешти договорили су се да се што пре почне са неопходним припремама, како би се на локалном нивоу јесен дочекала спремно.

С. М.

Помашки српски храм

Фудбалски кадети пештанске Српске гимназије вицешампиони Будимпеште

Сребро златног сјаја

Црвено-плаво-бели играли у саставу: Богдан Арпад Сабо, Урош Стевановић, Никола Дозет, Јанко Радовановић, Петар Стефановић-Криштоф, Стефан Стевановић, Немања Булатовић, Владимир Вирковић (капитен), Растко Курјаков и Стеван Милојевић, а стратег им је био проф. Властимир Вујић, високи фудбалски тренер.

Велики успех од прошле године, поновљен је и – ове! Разлика је једино у томе, што је овогодишњи дражи, јер много је теже успех одбрани, него га први пут направити. Уз то, пут до сребра у овој години обиловао је са много више „замки” него лане. Играло се по новим пропозицијама, тежи су били противници, поштрена су правила игре. Након квалификација, није било Финала-четворице (Фајнал-фора), већ шесторице (Фајнал-сикса) и после полуфиналних мечева није играно велико и мало финале, већ је сваки ривал играо са сваким (по једнокружном бод-систему).

Вољом ждреба, већ у првом колу Фајнал-сикса 3. децембра 2005. фудбалери Српске гимназије састали су се са екипом с којом су

прошле године играли у финалу и која их је победила са 4:3 и постала школски првак Будимпеште у дворањском фудбалу! Овог пута СОШИГ им је вратио дуг, убедљиво надиграо гимназију Сињеи Мерше Пал (6. кварт) и тријумфовао са 3:1. У другом колу 10. децембра играчки је још убедљивије надиграна гимназија из Мале Пеште, Ференц Деак, али не и резултатски. Чак три пута су црвено-плаво-бели погађали пречку, промашили су два „зицера”, да би у претпоследњем минуту меча, после изведеног аута, лопта погодила једног играча са Трга ружа у раме и скренула у гол, преваривши до тада врло сигурног голмана Српске гимназије Сабоа.

Наредна утакмица имала је епитет дербија. Играла се другога дана православне Нове године, 15. јануара у 16 часова са до тада водећом на табели – Новопештанском

двојезичном техничком школом из четвртог кварта (у којој се налази школа фудбала премијер лигаша и јесењег првака Мађарске – Ујпешта). Епитет дербија потпуно је оправдан. „Сошиговци” су тактички изванредно одиграли утакмицу. Поготово у њеном дефанзивном делу (када је противник имао лопту), где су морали да испуне пуно одбрамбених задатака које је пред њих поставио тренер Властимир Вујић. Изузетан тактичар, који ту способност уме да пренесе на играче тако да они могу равноправно и врло успешно да играју против јачих и квалитетнијих селекција од себе. „Ујпешт” је побеђен са 2:1. Наши фудбалери повели су у првом полувремену 1:0, средином другог наставка повисили вођство на 2:0, док су играчи у „лила” дресовима у последњем минуту утакмице постигли почасни погодак. Уз честитку на крају меча, тренер

Владимир Вировкић:

– Као прво, желим да се захвалим свим саиграчима и вођству тима на доприносу који су уложили да бисмо заједно успели. Атмосфера у екипи и стручни рад са нама био је на врло високом нивоу. Презадовољан сам јер смо остварили циљ, одбранили сребро – прокоментаришао је остварени резултат капитен вицешампиона Будимпеште Владимир Вировкић.

„Ујпешта” је колеги Вујићу рекао: „Не могу да поверујем да једна школска екипа може овако дисциплиновано да одигра одбрану! Ви сте добили меч баш захваљујући изванредној дефанзиви. Врло сам знатижељан шта ви радите на тренинзима”.

Са музичком фондацијском школом утакмица је играна 4. фебруара у 9 часова. Победили смо 5:1, а поледњи сурет са Средњом стручном школом „Сили Калман”, игран истог дана у пола једнаест пре подне „СОШИГ” је добио са 3:0. Четири победе и један пораз (уз гол-разлику 13:4), сакупљених 12 бодова и епитетом најдисциплинованије школске репрезентације на турниру, пештанска Српска гимназија освојила је изванредно – друго место и – сребрну медаљу, поставши школски вицешампион Будимпеште у Петој узрасној категорији за 2006. годину.

И док се из свлачионице црвено-плаво-белих фудбалских кадетата орило „Србија”, „Србија”, „За Српску школу – СОШИГ”, „Мој Београде” и друге песме, кажемо да је овогодишњи првак главног града у петог узрасној групи гимназија „Ференц Деак” са 13 бодова, трећа је Новопештанска двојезична техничка школа са 10 бодова, гимназија „Сињеи Мерше Пал” је четврта са четири поена, пета је школа „Сили Калман” са три бода, колико има и шеста Музичка фондацијска школа, али са слабијом гол – диференцијом.

– У припреми за ово, за нас најважније такмичење, акценат смо ставили на надградњу колективне тактике, јер је „костур” екипе остао исти из прошле сезоне, пошто ова генерација има право заједничког наступа и ове године. Тим је селекционер, усвојио је захтеве игре на којима инсистирам, што су тренинзи показали, тако да су ризици импровизације и индивидуалног самоистичања смањени за најмању могућу меру, што је и најбитније за успех. За око обичног љубитеља фудбала, којих је било у великом броју у СЦ „Спартакус” (после „Арене” најбољој престоничкој хали спортова), деловали смо у игри супериорно, играли лако и лепо за око и на највишем нивоу промовисали пештанску Српску гимназију. То је и најважније! Честитам момцима на великом резултатском успеху – рекао је тренер црвено-плаво-белих кадетата наше школе.

В. В.

Стеван Милојевић:

– Захвалим сам свима, посебно професору Вујићу. Активно смо радили више од три месеца. Имали смо добре тренинге и баш је било супер! Меч за златну медаљу, међутим није зависио од нас, већ од друге екипе. Али, биће боље следећи пут. Ми смо оптимисти у срцу, а и јаки смо, тако да наредне године идемо на злато.

Есма Реџепова, краљица ромске музике, амбасадор УНХЦР и кандидат за Нобелову награду

Полувековни цигански земљотрес

Есма Реџепова

Када смо Есму Реџепову, по многим краљицу ромске песме, недавно и Будимпешти упитали колико још намерава да остане на овом трону, одговорила је да ће певати најмање до своје стоте године, а ако је здравље послужи и – много дуже. Као вечити светски путник, културни мисионар, хуманиста, борац за права такозваног малог човека, недавно је добила награду норвешке Академије наука, у конкуренцији 800 кандидата. Као амбасадор УНХЦР предложена је за Нобелову награду.

И без директног питања о пореклу, каже да се не стиди што је Ромкиња и да великанима циганске песме сматра Рускињу Рају, Љиљану Петровић, Виду Павловић и Мухарема Сербезовског.

– Од мене нећете никада чути да људе делим на на „беле“ и „црне“.

Наше песме знају и у Индији

Есма и Стево Теодосијевски подигли су, отхранили и извели на животни пут 47 деце са или без родитеља, различитих религија и из разних крајева. Сви су дошли на његову сахрану. Сада Есмина породица броји преко стотину чланова. И скоро сви су наклонени музици. У садашњем оркестру „Теодосијевски“ је петоро музичара којима су Есма и Стево били и отац и мајка. Шеф оркестра је хармоникаш Симеон. Усвојили су га кад је имао пет година.

Есма се на естрадним позорницама појављује у више различитих модних верзија. Носи разнобојну и раскошну ромску поишву и карактеристичне широке црвено-жуте хаљине. Док пева, на подијуму се одиграва права музичка мелодрама. Сваку отпевану песму доживљава дубоко и преживљава је истом јачином емоција. Њен музички урнебес траје пола века.

– Покојни Стево и ја смо доста инсистирали на томе да се сачува оно право – ромско. Руски Роми, рецимо, певају на руском а не на ромском, док се у Македонији ромски језик задржао, чак се и шири. Увек ми је било важно да у свом језику задржим стара и дајем нова значења. Кад смо били на фестивалу у Индији, где су наступили ромски певачи из 23 земље, сви су певали или „Белем, Белем“ или „Чаје шукарије“ и сви су знали моје песме – каже Есма.

Четрдесет пет година певам „Чаје шукарије“ и ниједан концерт не могу да завршим ако то не отпевам. „Белем, Ђелем“ смо ми компоновали, то се мало зна у јавности. У филму „Скупљачи перја“, који се окитио наградом на канском филмском фестивалу, требало је да отпевам ту песму. То је, међутим, урадила Оливера Катарина, њен муж је у то време био функционер.

Говорило се да је чувену песму „Јовано, Јованке“, за коју се мислило да је народна, ваш муж Стево Теодосијевски компоновао за Титову супругу?

– Посветио ју је Јованки Броз из пијетета према Титу. А ја сам Титу певала ко зна колико пута, певала сам и светским државницима на самиту несврстаних 1961. године

у Београду. Тито је волео моје песме, а и Јованка. Тито је волео да му певам „Зашто си ме мајко родила“. Песму „Белем, Ђелем“ је компоновала моја тетка Дуда. Могуће је да сам глас од ње наследила. Имам трогодишњу унуку и можда ће тек она бити мој наследник, можда то тако иде у животу. И мој отац Ибрахим је лепо певао. Рођена сам у центру Скопља.

Како се живи у Скопљу?

– Не баш најбоље, ја живим добро пошто певам по свету и у Европи.

Многе ваше колеге Горана Бреговића сматрају плагијатором. Да ли и ви мислите тако?

– Није плагијатор, он воли музику, а ако је нешто вредно за музику направио, зашто да не позајми неки такт. Ја ценим оно што је урадио и што ради, дозвољено је да се

узму четири такта или осам тактова, што да не.

Имали сте и позоришно искуство?

– Играла сам недавно у представи „Рупе или кад нисмо били сврстани“ у београдском Народном позоришту, то је ово што нам се десило. Искуство је много добро, играла сам сама себе, позитивку, непоправљиву, која стално говори да после сваке кише долази сунце.

Има ли данас југоносталгије у вама?

– Знате шта, није то југоносталгија, много је људи погинуло, није нам то било потребно, ево сад опет почињемо да се дружимо, значи недостаје нама то, отварамо се, границе постоје, постоје и председници, свака држава има своје, нико неће да се одрекне тога. Лепо би било да се Балкан поново отвори, бар економски једни с другима да сарађујемо и помажемо се, да дамо једни другима оно што имамо најбоље и да млади људи нађу себе, да нам не оду у свет као што одлази интелигенција с бившег југословенског простора.

Ви и ваш покојни супруг Стево усвојили сте 47 деце и сви су кренули вашиим стопама. То је бројна породица. Нађете ли се икада сви на окупу и како то изгледа?

– Да и то се дешава. Сви они су се са својим супругама и потомцима појавили на Стевиној сахрани и тада нас је било стотинак. Иначе, неки од њих имају већ велику децу, а најмлађи унуци су ми од Симиона Атанасова, петогодишњи Стево и двогодишња Есма. Надам се да ћу ускоро постати и прабака.

Познато је да сте два пута номинисани за Нобелову награду за мир. Надате ли се трећој срећи?

– Дај Боже. Када би се то догодило, то би била Нобелова награда за цео Балкан, а не само моја.

Постоји ли нешто за чим жалите, што нисте урадили или можда што сте урадили а није требало?

– Све што сам желела у животу

Песма за Јованку и Титу

– Песму „Јовано, Јованке“ мој супруг Стево Теодосијевски је посветио Јованки Броз из пијетета према Титу. А ја сам Титу певала ко зна колико пута, певала сам и светским државницима на самиту несврстаних 1961. године у Београду. Тито је волео моје песме, а и Јованка. Тито је волео да му певам „Зашто си ме мајко родила“.

У међувремену је много људи погинуло, није нам то било потребно, ево сад опет почињемо да се дружимо, значи недостаје нама то, отварамо се, границе постоје, постоје и председници, свака држава имају своје, нико неће да се одрекне тога. Лепо би било да се Балкан поново отвори, бар економски једни с другима да сарађујемо и помажемо се, да дамо једни другима оно што имамо најбоље и да млади људи нађу себе, да нам не оду у свет као што одлази интелигенција с бившег југословенског простора.

то ми се и остварило. Никада нисам сањала о нечему немогућем, већ само о реалним стварима и можда су ми се због тога жеље и остваривале. Задовољна сам оним што сам постигла. Срећна сам особа, али једино жалим што мој Стева није и даље са мном.

Видите ли у некој младој певачици вашу будућу наследницу?

– Жалосно је, али још се није појавила особа за коју бих могла са пуним правом да кажем да је моја наследница. Ромске девојчице слабо желе да певају, не зато што немају гласа, већ што се рано удају и што им касније мужеви бране да се баве том професијом.

Да ли сте некада пожелели да одете из земље (некадашње Југославије) и живот наставите у иностранству?

– Не, никада. Волим моје родно Скопље, Београд где сам живела тридесет година и све балканске просторе. Никада се не бих отиснула у другу земљу и тамо остала да живим заувек.

Д. Ј.

Жожеф Саваи

Културно-уметничко друштво „Шаренац“ у Медини наставља свој рад. Јесте да су темељи ансамбла у последње време били знатно уздрмани, али, на срећу, превазиђене су потешкоће изазване персоналним изменама, смртним случајем и додатним проблемима. Сада се играчи, иако у мањем броју, већ могу сконцентрисати на игру и песму.

Са њима сада ради Жозеф Саваи, иначе, уметнички руководиолац Културно-уметничког друштва „Танац“ из Печуја. Он је пред сам крај прошле године прихватио да замени Гергеа Ковача, дотадашњег уметничког руководиоца „Шаренца“ који је због бројних других обавеза – пре свега, код ансамбала у Баћину и Душноку и запошљавања у Печују – поднео оставку на место руководиоца друштва.

Све се то догодило у октобру 2005, у години која није била наклоњена фолклорашима у Медини. Заувек су изгубили Едиту Шиклоши, жену која је била мотор друштва. Једно време остали су и без другог свог великог ослоња – начелник села Ласло Салаи, који је од поновног оснивања фолклорне групе на срцу носио и носи судбину „Шаренца“, због болести је чак три месеца провео у болници. И на крају ваља поменути и проблеме изазване природним током живота: многи су због школовања у другим, даљим градовима напустили Културно-уметничко друштво „Шаренац“. У ансамблу данас нема ни једног играча српске националности.

А оновремено, 1965. године, када је под управом Саве Козића основана мединска фолклорна група, слика је била сасвим другачија. Истина, друштво је радило само неколико година, али сви су се радовали успесима ансамбла. А онда је дошло до прекида рада и паузе. Све до 1999. године, када је група поново оживела и једно време бројала чак 25 одраслих и 30 деце. Под управом Гергеа Ковача, иначе, шефа Оркестра „Рацке жице“ из Душнока, кренуло се са увежбавањем кореографија, ускоро су уследили и позиви за наступе, а захваљујући српским активистима дошло је и до сарадње са српским културно-уметничким друштвима у Хрватској. Међу њима се Бобота и Боро-

Лена вест из Медине

КУД „Шаренац“ поново оживео

во Село и дан данас се радо помињу.

Герге Ковач успео је да увежба 6-7 кореографија. Са њим су Мединчани на разним квалификацијама освојили сребро и бронзу, имали су бројне наступе и гостовања. Штавише, у Медини се све више причало о покретању једне иницијативе која се тичала обраде и постављања на бину чувеног „Мединског сватовца“, некадашњих сватовских обичаја Срба у једином насељу у Толни настањеном српским живљем.

До остварења давнашњег сна Срба у Медини, међутим, није дошло. Позивајући се на бројне обавезе, поготово на рад са члановима културно-уметничких друштава у Баћину и Душноку (а у међувремену је запослење нашао у Печују), Герге Ковач је на место уметничког руководиоца групе октобра 2005. године поднео оставку, уз напомену да ће, ако затреба, са „Рацким жицама“ и даље мединским фолклорашима обезбеђивати музичку пратњу. Наравно, није напустио друштво док није нашао адекватну замену.

Жозеф Саваи је крајем октобра преузео друштво у којем сада игра четрнаест играча: седам женских и седам мушких. У садашњем саставу нема ни једног фолклораша српске националности. Ипак, проба се одвијају редовито, за кратко време увежбане су и две кореографије: Игре из Шумадије и Влашке игре. Овим другим играма ће се млади Мединчани 25. фебруара представити на традиционалним „Бушаму“ у Мохачу, а предстоје им и други наступи. Ласло Салаи, начелник села с поносом истиче да је до сада пристигло десет позива, примера ради у Балатонберењ, Шиофок итд. Признаје да није баш велики стручњак за фолклор, али рад и

кореографије Жозефа Саваиа му се допадају и убеђен је да „Шаренац“ у Медини има своју будућност.

Уздржанији је садашњи уметнички руководиолац Жозеф Саваи. Жао му је што је смањен број играча и нада се да ће залагањем Кристиана Шиклошија, председника друштва, сина покојнице Едите Шиклоши, доћи до персоналног проширења састава. Волео би када би се у редовима фолклораша поново нашли Срби, јер кад помисли на дружења са чика Миланом Козићем онда просто му је тешко прихватити чињеницу да у садашњем „Шаренцу“ нема ни једног Србина ни Српкиње.

Хоће ли их бити, тешко је одговорити... Како нас је информисала Наталија Сокић, председница Самоуправе Срба у Медини, део играча српске националности друштво је напустило због школовања, други део пак због породичних и радних обавеза.

Бројне обавезе има и Савета Сокић, Српкиња која не дозвољава да

у Медини ишчезну стари обичаји. Прошле године, захваљујући њеном залагању, поново је оживела „пударина“, а 13. јануара је приређен дочек српске Нове године. Обрадовала ју је вест да је Жозеф Саваи преузео „Шаренац“. Једном ју је и лично потражио и предао јој снимак на којем се налазе овековечени детаљи са новогодишњег дочека од пре много година. На њему су Оркестар Антуша Визина, чика Милан Козић, па чак и он сам. Снимак је остављен, али нажалост, до даљих контаката није дошло.

У случају да уметнички руководиолац затражи помоћ од ње, Савета Сокић је спремна да изађе у сусрет Жозефу Саваиа који је изразио жарку жељу да обради једну локалну фолклорну грађу. Медински сватовац је тема која већ одавно чека своју шансу да се обради, постави на бину и презентује свима који цене не само српски фолклор, него српску културу у српски народ уопште.

Предраг Мандић

КУД „Шаренац“ на једном од ранијих наступа

О новом роману Драгана Јаковљевића

„Џезвар“ – узбудљиво путовање кроз простор и време

Роман „Џезвар“ Драгана Јаковљевића показује, пре свега аутора, као врсног приповедача, који одлично влада језиком – у његовом вишеслојном значењу. То се нарочито исказује кроз два нарративна слоја: кроз основну причу путника за Солун и кроз рефлексивне пасаже човека изгнанника. Пошто је лик Љубе Томића стваран и добро познат српским читаоцима у Мађарској (дуго година био члан редакције *Српских народних новина* у Будимпешти), онда ово читање може да наведе на помисао како је и писац путописа стварно присутан у делу, како је то аутобиографски чин. На то наводе елементи личне биографије, место

рођења, породична ситуација, неке локације и пре свега – казивање у првом лицу једине.

Међутим, не дајмо се завести, то је вешта списатељска замка. Погледамо ли пажљивије, видимо да га „издају“ неке бравуре, као што је имажинативна нит, која води путем поетског реализма и бајковитости. То се осећа у начину како се гради атмосфера Блиског истока и како се разрешују неки судбински моменти – што помало подсећа на Паола Коелја (нека ми не буде замерено).

Иначе, аутор има изванредан слух за опажање језичког колорита. Има осећај за „тонску завесу“ што би рекли музички сарадници у

радио и ТВ станицама. Пластичном реалношћу су дочаране мултијезичке ситуације на аеродрому *Ферихећ* и вешто прескочене језичке баријере у Истанбулу. Такође су врло надахнуто, оком доброг опсерватора, описане разлике у културном коду и историјској заоставштини, између Средње Европе и Оријента. Са много нијансирања, са инстанчаном осетљивошћу за дух времена и за помало неуралгични садашњи тренутак.

Због свега тога, ова ће књига бити занимљиво, узбудљиво штиво, током „летења“ кроз простор и време, али и за периоде „атерирања“ у свакодневицу.

Др Даница Аћимовић

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (1)

Прасловени

О најстаријој прошлости Словена немамо писаних података, али су разне гране науке данас ипак у стању да својим специфичним истраживачким поступцима реконструишу праисторију појединих народа, њихово економско, друштвено, језичко и културно стање. При таквом реконструисању се неминовно долази до различитих закључака и хипотеза. Далеко би нас одвело кад бисмо се упустили у разматрање свих тих, или макар само значајнијих теорија па ћемо се зато ограничити на излагање онога што је данас у науци највише прихваћено. Онима пак који би желели да се удубе у ово питање, да се подробније упознају са разним изворима и теоријама, предлажемо позамашно дело Реље Новаковића *Одакле су Срби дошли на Балканско полуострво* (Народна књига – историјски институт у Београду, Београд, 1977).

У V веку пре Христа грчки историчар Херодот као северне суседе Скита – који су били настањени на данашњим руско-украјинским степима северно од Црног мора – спомиње Неуре и Будиме, а између Карпата и Дњепра Сколоте. Пошто се данас у науци сматра да су на тим територијама у то време живели Словени, у Неурима, Будимима и Сколотима треба видети Словене, односно нека словенска племена. Иако етимологија речи Словен ни данас није објашњена, неки мисле да се из назива Сколоти може извести Склавини, како рани византијски извори називају Словене.

Први писани споменици о Словенима потичу с краја I века после Христа. Словени се у њима називају Венетима или Венедима, и каже се да живе у околини реке Висле (данас средња-северна Пољска). Седамдесетих година I века после Хр. Плиније старији Венете налази на широј територији северно од Карпата. Коју деценију касније римски историчар Тацит тврди да се станишта Венета од тих северних крајева пружају до ушћа Дунава. Птоlemeј средином II века пише да Венети настањују територију од сарматских степа па све до Балтичког мора. Назив Венети се у каснијим споменицима све ређе јавља. Словени се у IV-VI веку спомињу углавном под два имена: Склавини и Анти.

Неки историчари Анте поистовећују са старим Русима, но већина мисли да су то две велике гране Источних Словена. Анти су сачињавали јужну групу и били су у додиру па и у сукобу са Источноримским царством, тј. са Византијом те су византијски историчари за њих сазнали много раније него за Русе. Била су то, изгледа, два велика савеза племена. Касније је онај савез племена који је носио назив Рус ојачао и под својим именом уједино сва источнословенска племена. **П. С.**

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Свети Валентин *made in Вестенд*

Дакле, извитоперили смо баш све што се могло. А и оно мало што нам је остало неискривљено, на путу је да буде унакарађено. Ближи се дан заљубљених (кад ово писмо добијеш већ ће проћи, али не мари) и баш нешто размислићам колико је остало од оног некадашњег, што су проповедали свети оци. Богами, мало. Јако мало. Један старији саговорник ми, призивајући своју давно одбеглу младост, рече како је телевизија све упропастила. Тачно, али да је она једина можда би пропаст била мања. Придружиле јој се још једно моћно оружје данашњице: новац. Или, што би рекао један наш блаженопочивши владика – банке.

Решиши да славиш свеца и куда ћеш најпре? У банку, разуме се. У цркву свратиш онако, узгред, на повратку. Јер, замисли да на светог Валентина, како у последње време прекрштаваш свог светог Трифуна, не кутиш ништа онима које волиш. Таман посла! Била би то права пропаст, зар не? И брукла невиђена. Овако, ако и не свратиш у цркву, боже мој. У тој гужви мало ко ће приметити да те није било. Али без поклона у наручју... То ти не би било лако опрштено.

Тако је било и за Божић, сети се само. Изостанак у цркви си врло лако оправдала јаком зубобољом, али да си се кући вратила без поклона за комшиницу, комшицу, своју и њихову ситну децу, дадиљу, своје времешне родитеље, медицинску сестру која тебе и маму пушта преко реда, омилвену касирку у маркету и породичну масерку... хм, ни Дунав те не би опрао. Пукла би брукла невиђена. Рекли би, каква је она хришћанка кад не зна ни за ред ни за поредак. Била би просто мимо света, јер зна се шта се мисли о онима који немају ни за празничне поклоне. Гилитери, ето шта.

И шта, пошто си све из своје околине најзад намирила и измамла њихове повике одушевљења и лажне изненађености (као, нико се од њих није надао поклону!), можда не би било лоше да завриши у неку староставну књижицу и упознаш се са личностима у чије си име частила. Била би запрепаћена. Замисли, тамо нема ни слова о поциу и поклонима. Ништа о табакерама, прстењу, марамама, слончићима, нити о медама са плишаним срцима у наручју. И шта сад? Да, то је било некад, рећи ћеш ти. Те књиге су писане кад се није знало ни за Кору ни за Вестенд. О Мамуту један и два да и не говоримо. А шта ли би сироти Валентин и Трифун рекли о мамитарима које смислише у њихово име? Могу да замислим. Ко не може, кашће му се само.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Урочена Вукова награда

У Председништву Републике Србије 10. фебруара је по 42. други пут урочена Вукова награда Културно-просветне заједнице Србије за изузетан допринос развоју културе у Србији и на свесрпском културном простору. Радмила Смиљанић, оперска уметница, професор Универзитета уметности у Београду и председница жирија Вукове награде за 2005. годину, саопштила је да су добитници овог признања Живорад Ајдачић, редитељ и драмски писац из Београда, Миодраг Бабић, председник „Хемофарм концерн“ а.д. из Вршца и председник скупштине Задужбине „Доситеј Обрадовић“, Гимназија из Чачка, затим Интернационални фестивал позоришта за децу из Суботице, „Источник“, лист и издавачка делатност Епархије канадске, др Петар Марковић, научник, Мерима Његомир, музичка уметница, Славко Симић, драмски уметник, Мирољуб Тодоровић, књижевник, и Љиљана Чубрић, историчар. Поред Радмиле Смиљанић у раду жирија учествовали су и књижевници Миро Вуксановић, Миливоје Павловић, Ратко Поповић, Миодраг Јакшић, Слободан Ракитић, сликар Здравко Мандић и др Драго Ђушић, лингвиста. Председник Културно-просветне заједнице Србије, песник Љубивоје Ршумовић у поздравном говору нагласио је да су и овога пута награђени рад и прегалаштво, који животу дају смисао и остављају траг у времену.

Право на различитост

Пре почетка наше представе делимо публици хлеб да бисмо га, као нову енергију, симболично поделили са људима света. На управо заврше-

ном 24. Fadjr International Theatre Festival у Техерану, представа Мирослава Бенке „Хлеба и игара“ („Panem et circenses“) проглашена је за најбољу и награђена великом повељом и статуетом. Мирослав Бенка (1956) дипломирао је глуму на Академији уметности у Новом Саду а затим и режију на Факултету драмских уметности у Београду. Режирао је педесетак представа, ТВ емисија, спотова, радио драма, мултимедијалних представа. Нарочито су остале упамћене његове представе: „С.О.С“, „Lux in Tenebris“, „Меки снови“, „Хлеба и игара“, које су приказане на многобројним угледним фестивалима у земљи, као и у Аустрији, Словачкој, Румунији, Норвешкој, Финској, Ирану... Готово у свим представама Бенка је аутор и тотал дизајна. Излагао је своје сценографије на светским фестивалима сценске опреме. За свој рад награђиван је у земљи и иностранству.

Почело снимање новог Шотриног филма

На снегом завејаним просторствима Златибора редитељ Здравко Шотра управо је почео снимање свог новог филма. Реч је о документарцу „Где цвета лимун жут“, по сценарију Милована Витезовића, у продукцији „Кошутњак филма“.

– Правимо овај документарни филм са играним сценама поводом 90 година од преласка српске војске преко Албаније. Снимаћемо га на територији Србије, Албаније, Грчке, и то овог месеца и у марту. Радимо по угледу на Би-Би-Си-јеву продукцију – рекао је Здравко Шотра.

Први кадрови снимљени су на простору око Рибнице, где се приказује прелазак српске војске преко албанских гудура. Војници промрзли, нападени, с погледом у даљину у којој траже спас. Улоге у филму поверене су Драгославу Илићу, Зорану Цвијановићу, Петру Краљу, Миленку Забланићу и другима.

...И

ТАЧКА

Историје града Б. У последње време – с чуђењем приметим песник М. током својих уобичајених поподневних шетњи – нема дана да се у књижарама Б. не појави нека богато опремљена књига у тешким, дебелим корицама која се бави историјом града, а још су многобројнија петпарачка, јефтина издања на ту тему, штампана код малих, приватних издавача, о лецима и разним легалним и илегалним сајтовима на интернету и да не говоримо, и сва та силна литература још увек није довољна да задовољи глад грађана за упознавањем сопствене прошлости, јер сви би да знају ко су, шта су и одакле су, какво је њихово порекло, као да ће то на неки мистичан начин променити њихове животе, али је проблем у томе што та силна литература ствара у њиховим главама још већу збрку, пошто сви учени и самозвани историчари имају сопствену теорију о настанку Б, причају сасвим различите приче о његовим оснивачима и околностима оснивања, на посве различите начине тумаче ратове и периоде мира, а поготово не могу да се сложе око тога које су историјске личности биле позитивне, а које негативне, ко је када био у праву, а ко у криву, ко је делио правду, а ко наносио неправду, па би се с пуним правом могло рећи да јединствена, општеприхваћена историја града Б. и не постоји, него гомила различитих историја, међусобно супротстављених, које спадају више у домен лично уверења или литерарног стваралаштва него у подручје науке, те је М. одлучио да и он створи једну, сасвим личну историју, ни налик на остале, чисту поетску визију прошлости, која ће бити стварнија и реалнија од било које до сада написане историје града Б.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ

Империје узвраћају ударац

„Бог високо – Русија далеко”, стара је српска пословица. Прошлонеделна изјава руског председника Путина, о томе како у случају Косова не сме доћи до преседана, изазвала је дипломатско наоблачење и непогоде, али не изнад Русије, већ изнад Србије. Колико сутра у посету су нам стигли један Американца, а затим и један Британац. И оставили пустош.

Тако смо сазнали да Сједињене Америчке Државе у преговорима о статусу Косова не форсирају концепт „условне независности”, како се до сада веровало. Господин Френк Визнер, амерички изасланик за преговоре о статусу јужне српске покрајине, у разговорима са врхом српске државе јасно је ставио до знања да концепт условне независности сматра бесмисленим.

„Или је земља независна или није”, објаснио је Визнер.

Преко пута њега седео је српски премијер Војислав Коштуница, који је такође жестоки противник условне независности, коју неки међународни кругови нуде као „компромис” за статус Косова. Проблем је само у томе што Коштуница не види излаз у независности, као Визнер.

Специјални представник америчког државног секретара Кондолизе Рајс, у свим разговорима у Београду наглашавао је да политички лидери српској јавности треба да објасне како су „Косово изгубили Милошевић и радикали” и да губитак покрајине није казна за садашње руководство Србије.

Саветник председника Србије и члан пре-

говарачког тима Србије Леон Којен каже да има земаља које нагињу независности Косова, али да је њих у Контакт групи блокирала Русија. Зато би те земље, каже Којен, могле бити у искушењу да „појединачно појачају притисак” на Београд, али такав притисак не би имао смисла:

„Противно је здравом памети организова-ти преговоре, именовати за то специјалног међународног представника и утврдити преговарачки оквир, а онда – док се још није ни село за сто – унапред наметати или прејудиирати решење до којег тек треба доћи”.

Испало је, међутим, да је Американца поветарац у односу на олују у лику Цона Сојерса, политичког директора у британском Министарству спољних послова.

Представник Форин офиса, наиме, извао је запрепашћење косовских Срба када је изричито рекао да ће будући статус Косова бити независност и да у оквирима тог статусног решења српска заједница треба да тражи своје место. Сојерс је чак, и ту је настао највећи проблем, своју изјаву представио као став Контакт групе, а не само Велике Британије, како се на крају испоставило. После боравка у Приштини британски дипломата је дошао у Београд где је причао другу причу.

Он је пред Коштуницом покушао да ублажи став који је изнео представницима косовских Срба, што је само додатно бацило сенку на прљаве закулисне радње око независности Косова.

Зато не чуди напетост која влада у Београду и захтев Српске радикалне странке за хитним одржавањем седнице Народне скупштине Србије. Радикали чак траже расписивање ванредних парламентарних избора, што би само закомпликовало већ сложу-ну ситуацију.

ТЕКУЋА

ТРАКА

„Бог је највећи”

Балкански одједи светског проблема који је настао после карикатуре пророка Мухамеда као терористе у једном данском часопису, чули су се прошле недеље из Сарајева и Новог Пазара. Босански и санџачки муслимани, као и њихова браћа широм планете, такође су исказали свој револт испред амбасада Данске, Норвешке, Шведске и Француске, које су на срећу остале незапаљене. Маса од пар хиљада муслимана, узвикивала је: „Текбир, Алаху екбер” (Бог је највећи, једини), а у пламену су гореле „само” заставе поменутих земаља.

Европа о црногорском референдуму

У Подгорицу је из Брисела стигао предлог закона о референдуму, који је подељен „зараћеним странама” на разматрање. Овај предлог се значајно разликује од Закона о референдуму, који је црногорска власт усвојила пре две године. У њему, међутим, нису прецизирани најспорнији детаљи око којих се „гложје” преговарачке стране – која је то већина потребна да би резултати референдума били валидни, као ни питање рока који треба да прође од дана расписивања до дана одржавања референдума.

Руговин наследник

Фатмир Сејдију из Демократског савеза Косова после трећег круга гласања изабран је за председника Косова. Од 109 присутних посланика на седници Скупштине Косова, Сејдију је добио 80 гласова „за”. Иначе, на тој седници су присуствовала и гласала два посланика из редова Српске демократске странке – Златица Кујунџић и Саша Ђокић. У свом обраћању посланицима новоизабрани председник Косова је позвао представнике етничких заједница, пре свих Србе, „да раде заједно за демократско, напредно и толерантно Косово, где ће се поштовати различитости”.

Рада против Берише

Потпредседник Српског националног већа Косова и Метохије Рада Трајковић поднела је кривичну пријаву против председника Регулаторног тела за телекомуникације Косова Антона Берише, због сумње да је наредио уништење телефонских веза у српским срединама у покрајини. Радници Министарства за транспорт и телекомуникације у Влади Косова пресекли су прошле недеље све каблове на линку у селу Сушица, код Грачанице, и на један дан, до интервенције монтера „Телекома Србије”, прекинули фиксну и мобилну телефонску 063 и 064 мрежу на централном Косову.

Француска пооштрава закон о имиграцији

Француски премијер прошле недеље је представио Нацрт документа о имиграцији, који предвиђа да Француска држава може да одлучи које ће странце задржати, а ко ће морати да напусти границе земље. „Документ треба да омогући Француској да управља имиграцијом у сопственој земљи”, рекао је Де Вилпен пред Комитетом за имиграције, који је окупио у свом кабинету. Не користећи реч „квоте”, Нацрт јасно наглашава коме би могао да се одобри останак у земљи, а ко није добродошао. Међу новим мерама предлаже се и продужење трогодишње дозволе боравака, која се добија на бази „капацитета и талента” и која се односи на „високо талентоване стране држављане”. Нацрт, међутим, пооштрава тренутне прописе у вези са некавалификованом радном снагом, јер убудуће њихове породице које са њима живе у Француској, неће аутоматски добијати дозволе за боравак после десет година од доласка на француско тло. Нацрт је жестоко оспораван унутар кругова који се баве људским правима.

ОКО

ПЛАНЕТЕ

Настављени протести муслимана због спорних карикатура пророка Мухамеда

Сто килограма злата за убиство

Протести у муслиманском свету, због карикатура пророка Мухамеда, које су први пут објављене у данском Јиланд посту у септембру прошле године, трају несмањеном жестином. Да подсетимо: испод главног наслова „Мухамеда преувеличавају фундаменталисти”, приказана је карикатура пророка са главом у рукама док изговара речи „тешко је када те воле будале”. Карикатуре су објављене у више од 20 земаља.

Ова афера је покренула прави талас беса и насиља у исламском свету. Протести су протекле недеље настављени у Авганистану, Либији, Сирији, Индонезији, Пакистану и Гази.

Став САД

Америка се прошле недеље укључила у расправу поводом карикатура пророка Мухамеда и оптужила Сирију и Иран за подстрекивање протеста против карикатура да би удовољиле сопственим циљевима. Кондолиза Рајс, амерички државни секретар, изјавила је: „Не сумњам да су Иран и Сирија превазишле себе у разбуцтавању осећања и да су то искористиле за сопствене потребе. Свет их мора подсетити на то”.

Председник Буш апеловао је на владе света да смире ситуацију. Он је изјавио: „Позивам владе широм света да зауставе насиље, да буду убудуће, заштите имовину и животе недужних дипломата.”

Талибански лидер Мула Дадулах понудио је 100 килограма злата за награду ономе ко убије аутора карикатура пророка Мухамеда и по пет килограма злата за убиство сваког данског, немачког или норвешког војника. Дадулах, главни војни заповедник талибанских противвладиних снага у Авганистану, такође је рекао да је порастао број кандидата за самоубилачке нападе након избијања афере с карикатурама.

Главна мета насилних демонстрација су Европа и Запад и још нема назнака да се протести стишавају. У Техерану, демонстранти су гађали каменицама британску амбасаду, иако британска штампа није ни објавила спорне карикатуре.

У Француској су прошле недеље објављене све увредљиве карикатуре у магазину Шарли хебдо што је додатно подстакло протесте. Дански издавач који је први објавио карикатуре изјавио је да је покушао да ступи у везу са иранским листом који планира да објави карикатуре на тему холокауста. „Моје новине су покушале да успоставе контакт са иранским листом и ми ћемо објавити те карикатуре истог дана када их и они буду објавили”, изјавио је за Си-Ен-Ен Флеминг Роуз, уредник културне рубрике у Јиланд посту. Ирански лист Хамшахри је претходно објавио такмичење карикатура на тему холокауста.

Француски председник Жак Ширак окупио се на листовима који су објавили провокативне карикатуре: „Било шта што може да повреди убеђења других, посебно религиозна уверења, мора бити избегнуто. Слобода изражавања мора бити заснована на одговорности”, изјавио је Ширак пред члановима кабинета. „Осуђујем све објављене провокације које могу озбиљно да распире бес”.

Министар за спољну политику и безбедност ЕУ Хавијер Солана посетиће у најскорије време муслиманске и арапске земље у циљу премошћавања јаза.

ЕКО

НОМИЈА

Борд директора ММФ оценио

Реформе убрзале економски раст Србије

Убрзавање структурних реформи допринело је јачању економског раста и извозних перформанси Србије и Црне Горе, док су реструктурисање и приватизација банака, као и унапређење пословне климе, подстакли улагања, оцењује се у најновијем извештају Међународног монетарног фонда. Према речима Ен Кругер, првог заменика директора ММФ, макроекономски дебаланси су почели да попуштају као резултат знатног фискалног притезања.

Као разлоге за бригу ММФ Кругер је навео високу инфлацију и велики дефицит текућих плаћања. Фонд је такође оценио да успорено реструктурисање јавних и предузећа у друштвеном власништву ограничава потенцијал за раст али и „маневарски простор“ који остаје власти за прилагођавање политике.

Што се тиче монетарне политике, она ће и даље бити чврста, како би се зауздала експанзија кредита. ММФ је оценио да знатна кредитна експанзија, раст кредита индексираних у страниој валути и повећање ненаплативих зајмова указују на потребу јачања банкарског надзора.

У Црној Гори је потребна чврста макроекономска политика да би се унапредила конкурентност. Посебно ће бити неопходно одбити притиске за повећање зарада на јавном сектору док ће средњорочно структурне реформе бити од изузетног значаја за унапређење конкурентности и раста, као и за смањење спољних дебаланси, наводи се у извештају ММФ.

Гувернер Народне банке Србије Радован Јелашкић затражио је од Европске уније да се заложити код српске владе да што пре отпочне преговоре о новом аранжману са Међународним монетарним фондом. Он је представио економске прили-

Економија после завршетка аранжмана са ММФ

„Прошле године покушали смо да пореским олакшицама стимулишемо запошљавање старијих од 50 година и тако утичемо на смањење незапослености. Ове године Влада ће кренути са агресивнијом националном политиком запошљавања младих како бисмо остварили већи раст запослености. У пакету који чине четири мере из надлежности Министарства финансија предвиђено је да послодавци буду ослобођени свих плаћања пореза и доприноса за пријем приправника млађих од 30 година, а делимично приликом запошљавања младих до 35 година. Из Фонда за развој млади предузетници почетници моћи ће да рачунају на повољне кредите, млади таленти на стипендије и награде из Фонда за младе таленте у укупном износу од 10 милиона евра. За субвенционисање стамбених кредита за млађе од 45 година обезбеђено је 60 милиона евра, а већ од 1. марта такса коју ће они плаћати на хипотеку као обезбеђење тог кредита биће 2.000, а не 80.000 динара. Све то могуће је реализовати захваљујући суфициту у буџету за 2005. годину од 1,6 одсто ГДП и планираном суфициту за ову годину од 2,5 одсто ГДП”, изјавио је прошле недеље на конференцији за новинаре министар финансија Млађан Динкић говорећи о мерама економске политике после закључења трогодишњег аранжмана са ММФ.

ке у Србији амбасадорима чланица ЕУ у Београду, и оценио да је нови аранжман неопходан јер је договор са ММФ помогао да се изврше све припреме за финализирање предстојећих реформи у овој години.

Јелашкић је позвао стране инвеститоре да, независно од постојеће политичке и економске ситуације, наставе улагање у Србији и казао да позитивна искуства улагача у банкарском сектору потврђују да је српско тржиште атрактивно за профитабилне инвестиције.

КРИВО

ОГЛЕДАЛО

Србија је важна земља из једног разлога. Не постоји ниједна друга на свету, а поготову не у Европи, којој се 2006. године може отети велика и богата земља. Нема у Европи такве „фрај територије“ за коришћење каква је Космет.

др Владимир Конечни, редовни професор психологије на Универзитету Калифорнија у Ја Хоји – Сан Дијего

Неки људи у Београду настављају да тврде да Европска унија и даље подржава очување државне заједнице Србије и Црне Горе, и да је то кључно за европску интеграцију земље. Оба става су погрешна. На њима се заснива и погрешно веровање да ће ЕУ интервенисати у припремама за црногорски референдум, а јавност у Србији се држи неприпремљена за случај могућег одвајања Црне Горе, као што је неприпремљена и за независност Косова.

др Џуди Бат, стручњак за Балкан у париском Институту за безбедносне студије Европске уније и ауторка више студија о Србији (последња, „Питање Србије”, објављена је у Београду крајем прошле године)

Слобода мора да има границе. Слобода једне земље не сме да угрози слободу других земаља, као што ни моја слобода не сме да угрози вашу слободу. Оно што је урађено у Данској није ни уметност, јер уметност треба да уздиже, учи човека, а ово је потпуно супротно самој сржи уметности.

Сејед Мортез Мир Хејдари, ирански амбасадор у СЦГ

УГАО ЗА

СМЕХ

Владимир Јефтић

Непослушни бумеранг

Увек када дође мојих 5 минута стане ми сат.

Док се у мени боре идиот и геније бојим се да ће паметнији да попусти.

Неколико пута ми је долазила идеја али нисам био код куће.

Ја сам истомисљеник, увек мислим на једно исто.

Ја сам створен за њу, сад чекам да и њу створе.

Време ми је, али није тренутак.

Да нисам смотан, где би ми био крај.

Кад мене нема – нема ме, кад ме има – боље да ме нема.

Не знам шта хоћу али сам бар упоран у томе.

Мој дефинитиван одговор је – можда.

Сутра нећу бити ту, бићу ван себе.

Остао бих ја по страни али више није било места.

Можете ме ошишати до главе, али се ни за длаку нећу променити.

Жена, како то гордо звоца.

Друга жена је најбоље средство за освајање прве.

СРПСКА

ПОШТА

Случајни пандури

„Ко би доли сад је гори, а ко доли гор' устаје”, тивао је Марин Држић још ономаде, и тако ми бабине помале, имао је прав за прав! Коло сриће се окриће, а живот нам сваког сутра донесе понеко откриће. Па ко уме да чита ономе је и јасно, а ко не уме да чита онда је Чита. И пре него се неопажено удаљим од теме, и пропаднем на теме, да се присетим актуелна комада који говори о томе како кад-тад страда и онај што је некад влада!

Сићам се ка' да је јучер било, кад ми је младо тило хтило на демонстрацију да иде, и случајно улицама шета, уместо да седи дома и никоме не смета, а не, каква шета, људе у плавој да омета. А ти људи у плавој, кад се само сетим, како лако шамар-шака-пендрек из ваздуха долети, у пролеће, а и лети, а и зими кад се сети 9. марта, а у јесен, ех, милишине, о асфалт те с лиићем шине. Тукли су нас, али тучем и ја вас. А где су лањски снегови сад? Како су лепо пандури живели тад.

Ма то су биле епске слике! Терације пунте. Банемо на њих из Нушићева пролаза и заледимо у тишини. Само дан, и ми, а у даљини, према Славији, црни се кордон примиче. А у близини, према „Албанији” црни се кордон узмиче. А ми на брисаном простору. И онда једном случајном шетају сине – да се обучемо у невидљиве стрине. И са огледалима се оградимо тако да кордонци од одраза мисле да су им то колеге, а колеге мисле да су им оно колеге, а у ствари гледају сами у себе.

Добро, сад сам ја ово мало поетски испричао, али је тог фазона са огледалима стварно било, и свима нам је било мило што су се пандури гледа-

ли у њима а ми зезали за њима тј. огледалима, али и са њима тј. пандурима. А онда неко викне да се иде у шетње, а на чело колоне стану патријарх и бубњари...

И ко би рек'о тада, да ће онај одраз да постане стваран, и да ће пандури пожељет шетача, ал' шетача ниће бити неће. И онда пандури, шта ће, како ће, прошле недеље фино на улици.

Не мора нико да ми верује, али колона од преко 400 пандура, све са униформама и пиштољима за пасом, шетала је Београдом у протестној пардон случајној шетњи, са Бановог брда па до центра, Пожешком улицом ка Београдском сајму, па даље ка МУП-у Србије и зграде републичке владе. На челу колоне, како је и ред, пет бубњара, исти они што су предводили студенте, додуше мало остарили и пропали. Просто се питам да ли су они од онда уопште престајали да лупају. Ако нису сад су се излупали за вјек вјекова.

А људи околу стоје и не знају шта да раде. Да ли да улете међу демонстранте и разбију деликвентне елементе који подривају систем, или да игноришу њихове бедне захтеве за повећање плате. Али, не вреди, наш народ је много добар и глуп. Узео па татише. Засукали рукаве и аплаудирају пандурима, а возачи им трубе и машу из кола. Жене им прилазе са цвећем и љубе, а они искезили зубе. Фале им само трубе пардон четкице и тубе.

Министар финансија Млађан Динкић одбио је захтеве за који динар више, и поручио пандурима да иду у приватнике! А они њему? Они су њему поручили да ће опет у шетњу. И то – 9. марта! Још кад би Вук хтео да се попне на балкон Народног позоришта и одозго виче: „Шта ме се само тиче!”

АБВ

1% за КУД „Табан”

Чланови Културно-уметничког друштва „Табан” захваљују се свима који су прошле године упутили 1% пореза личног дохотка на рачун свог удружења. КУД „Табан” из Будимпеште моли Вас да му и ове године преупутите 1% пореза, с тиме помажете рад Културно уметничког друштва. Адреса и назив удружења:

„Tabán” Szerb Folklórcentrum Egyesület,

1074 Budapest, Rózsák tere 6-7
Порески број: 18062025-1-42

1% за Културно удружење „Банат”

Културно удружење „Банат” из Деске моли Вас да и ове године 1% пореза упутите Удружењу, чиме помажете рад на очувању језика, културе и вере Срба у Десци и њеној околини.

Адреса и назив удружења:

„Bánát” Szerb Kulturális Egyesület,

6272 Deszk, Templi tér 8.
Порески број : 1908472999-1-06

1% за Задужбину за Српску школу

Задужбина за Српску школу захваљује се свима који су у прошлој години упутили 1% пореза на лични доходак. Задужбина и у овој години рачуна на особе које ће свој добровољни прилог, односно 1% пореза на лични доходак преупутити Задужбини за Српску школу, што у мноме помаже рад и функционисање наше школе у Будимпешти.

Адреса:

Szerb Iskoláért Alapítvány

1074 Budapest, Rózsák tere 6-7
Порески број: 18154135-1-42

1% за Српску школу у Батањи

Помажите са 1% пореза на лични доходак Српску школу у Батањи
Адреса и назив:

Battonyai Szerb Általános Iskoláért és Óvodáért Alapítvány

5830 Battonya, Hunyadi u. 54.
Порески број: 18371677-1-04

1% за Српски клуб у Сентандреји

Помажите са 1% пореза на лични доходак наш Клуб у Сентандреји
Адреса и назив:

Szentendrei Szerb Klub, Kulturális Egyesület

2000 Szentendre, Paprikabíró u. 12.
Порески број: 195889286-1-138531

1% за Српски демократски савез

Помажите са 1% пореза на лични доходак
Српски демократски савез
Адреса и назив:

Szerb Demokratikus Szövetség

1065 Budapest, Nagymező u. 49.
Порески број: 19176516-2-42

Литургија на мађарском у Печују

Дана 18. фебруара са почетком у 10 сати у печујској српској православној капели служиће се света литургија на мађарском језику. Литургију ће служити јереј Предраг Хајдуковић и ђакон Кристијан Татарка.

Књижевно вече мањина – на матерњем језику у Сегедину

21. фебруара, у сегединском Дому мањина
(Адреса: Nemzetiségek Háza, Szeged, Osztrovszky u. 6.)

Помажите своју Цркву и најстарију српску задужбину

Српска православна Епархија будимска захваљује вам на добровољном прилогу који сте у виду 1% вашег пореза на лични доходак упутили нашој Цркви.

Поред духовно-богослужног рада, наша Епархија има и огромну одговорност када се ради о обнови и одржавању храмова који чувају велико црквено-уметничко благо и као тапије сведоче о нашем историјском трајању на овим просторима.

Све то тражи далеко веће материјалне жртве него што је Епархија будимска у могућности сама да поднесе.

Молимо вас зато и ове године упутите 1% вашег пореза на лични доходак на име Српске православне Епархије будимске.

Сваки, па и најмањи прилог Црква ће примити са захвалношћу.

Назив:

Thököly Száva Alapítvány

Порески број: 18661208-1-13

Технички број: 0420

Српска православна Епархија будимска
Задужбина Саве Текелије

Балканска музика – плесачница

Свира оркестар „Право”

20. фебруара, са почетком у 19 сати
Културни центар Petőfi Csarnok (Backstage Pub)
(Адреса: Budapest, XIV, Zichy M. út 14.)

Балканска музика оркестра „Фалкафолк”

Музичирање на оригиналним инструментима
26. фебруара у 19 сати, у музичкој кући „Fonó” –Budai Zeneház
(Адреса: Budapest, XII. Sztregova u. 3.)

Бал у Калазу

У Калазу ће се у месном Дому културе 3. марта (у петак)
са почетком у 20 сати одржати балско весеље.
Том приликом госте ће забављати оркестар „Чабар” из Баје.
Цена улазнице је 1.000 форинти.
За децу до 14 година улаз је бесплатан.
Резервације на телефон: 26- 343-345.

Недељни лист Срба у Мађарској.
Адреса: Srpske narodne novine, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретар редакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампач: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоцац: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.compress.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Свети Јован Шангајски

Исповедање Мајке Божије током Њеног земаљског живота

Од апостолских времена па све до наших сви који истински љубе Христа поштују Ону која га је родила, подизала и штитила док је био дете. Ако је Њу Бог Отац изабрао, Бог Дух Свети осенио, и ако се Бог Син уселио у Њу и био јој послушан у данима своје младости, бринуо се о њој висећи на Крсту – није ли свако ко исповеда Свету Тројицу дужан да је поштује?

Још у данима Њеног земаљског живота Христови другови показивали су велику пажњу и приврженост Мајци Божјој, посебно јеванђелист Јован Богослов, који је, извршавајући вољу Њеног Божанског Сина, узео себи и бринуо се о Њој од када му је Господ са крста упутио речи: „Ево ти мајке”.

Јеванђелист Лука је насликао неколико Њених икона, неке заједно са Превечним Младенцем, друге без Њега. Када их је донео и показао их Пресветој Ђеви, Она с одобравањем рече: „Благослов мога Сина биће на њима”, и поновила је речи испеване у дому Јелисаветиним: „Велича душа моја Господа и

обрадова се дух мој Богу, Спаситељу моме”.

Ђева Марија се током свог земаљског живота уклањала од славе која јој је као Мајци Божјој припадала. Више је волела да живи у тишини и припрема себе за прелазак у живот вечни. До последњег дана свог земаљског живота она се трудила да се покаже достојном Царства Њеног Сина, а пре смрти се молила да избави Њену душу од духова злобе који пресећу људске душе на путу за небо, покушавајући да их уграбе и одвуку са собом у ад. Господ је услишио Њену молитву и у часу Њене смрти спусти се Он сам са неба са мноштво анђела да прихвати Њену душу.

Пошто је Мајка Божја молила и за то да се може опростити са апостолима, Господ је за час Њене смрти окупио све апостоле, осим Томе, и они су били донешени невидљивом силом у Јерусалим из разних крајева света где су проповедали, да би присуствовали Њеном блаженом преласку у живот вечни. Апостоли дадоше да се Њено тело сахрани уз погребне песме,

Фото: Иван Јакимчић

Отац Серафим Роуз

О виђењу духовних бића

(Како Православна црква гледа на тзв. улажење у свет духовних бића)

Да бисмо схватили у коју и какву област улази душа после смрти, ми на њу треба да погледамо у пуном контексту човекове природе. Треба да схватимо природу човекову пре прародитељског грехопада и промене које су уследиле после пада, као и способност човекову да ступа у контакт са духовним бићима. Може бити да је најјасније православно разматрање ових питања могуће наћи у књизи епископа Игњатија Брјанчанинова (3. том његових дела). Једну од глава ове књиге епископ Игњатије посветио је разматрању „чулног опажања духова”, то јест анђелских и бестелесних (демонских) јављања људима. У наставку ћемо навести ту главу која излаже православно светоотачко учење, трезвено и тачно пренесено нам од стране једног од највећих православних Отаца нашега времена.

Првобитна природа човекова

Пре пада, човеково тело било је бесмртно, болести и садашња његова неосетљивост и отежалост биле су му стране, као што су му страни били и грешна осећања и телесни осећаји који су му сада својствени (Макарије Велики, Слово 4). Чула су његова била неупоредиво истанчанија, деловање њихово било

је неупоредиво дубље и потпуно слободно. Обучен у такво тело, са таквим органима осећавања, човек је био способан за чулно виђење духовних бића, категорији којој је душом и припадао, био је способан за општење са њима, као и са Богом, које је својствено светим духовним бићима. Будући свето, тело човеку није представљало препреку за то, није га одвајало од света духова. Обучен у тело, човек је био способан да живи у рају, у коме су сада кадри да пребивају само Свети и то (пре Страшног Суда и свеопштег васкрсења) само душом, с тим што ће тамо ући о васкрсењу и њихова тела. Тада ће та тела у гробовима својим оставити неосетљивост која им је после пада постала својствена – она ће постати духовна... и пројавиће у себи својства која су им била дана приликом стварања (ипак, у појединостима – по Симеону Новом Богослову, Слово 45,5 – постоји разлика између тела човековог у рају и тела његовог на небу после васкрсења – прим.аут.). Онда ће људи поново ступити у свет духовних бића и непосредно општење са њима.

Пример за тело које би уједно било и тело и дух видимо у телу Господа нашега Исуса Христа након Васкрсења.

а после три дана отворише гробницу да се још једном поклоним остацима Мајке Божје заједно са апостолом Томом, који је стигао у Јерусалим. Али, они не нађоше тело у гробу па се у недоумици вратише кући; а онда, за време трпезе, јави им се Мајка Божја у ваздуху, сијајући светлошћу небеском, и рече им да је Њен Син прославио и Њено тело, и да Она, васкрснута, стоји пред престолом Његовим, и даде им обећа-

ње да ће бити увек са њима. Апостоли са великом радошћу прославише Њу не само као Мајку вољеног учитеља и Господа, већ и као небеску помоћницу, као заштитницу хришћана и заступницу целог људског рода пред Праведним Судијом. И свуда где је Христово Јеванђеље проповедано, прослављала се и Његова Пречиста Мати.

Из књиге „Православно поштовање Марије Мајке Божије”

Старац Клеопа

Смисао и циљ патње

Циљ патње за хришћане јесте један једини: испаштање грехова на земљи кроз сваковрсне болести, невоље и болове, ради очишћења и спасења душе. За зле, који не желе да се поправе, да се покају, патња са земље остаје као залог вечних патњи. А за оне који се примају од Бога патњу са трпљењем и са благодарношћу и обраћају се на покајање, патња, ма које врсте била, најбољи је начин за исправљање и испаштање грехова, избављајући их овим вечних мука. Видимо да су који више пате на земљи више помирили са својом савешћу, бољи, смиренији, јачи у искушењима, ближи Богу, и спасавају се лакше, као праведни Јов, убоги Лазар, Свети апостоли, мученици, преподобни, и толико дру-

гих. А који живе добро – здрави су, поседују имовину и све што желе на земљи, али су обично слабоверни, немилосрдни, тирани, лакоми, егоисти – не боје се смрти и умиру у тешким гресима, на вечну осуду.

Патња је одозго одређена ради спасења, ради искушавања, ради опраштања грехова и ради духовног узрастања. Само ако је примамо с благодарношћу, као из Божије руке, као што каже и пророк Давид: Твој жезал и твоја палица утврдише ме (Пс. 22,5). Дакле, жезал и палица патње теше добре вернике и удостојавају их већег венца и награде на небу. А за зле жезло патње је позив на покајање, казна на казну и жвале у устима, јер не желе да се приближе Господу (Пс. 31, 10).